

> Retouradres 2511 DP

De president van de Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500EA Den Haag

SG-Cluster
Directie FEZ

Turfmarkt 146
Den Haag
2511 DP

Kenmerk
2019-0000205847

Uw kenmerk

Datum

Betreft Reactie op de resultaten van het verantwoordingsonderzoek
2018 HVII

Geachte heer Visser,

Hierbij stuur ik u, mede namens de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mijn reactie op de voorlopige uitkomsten van uw Verantwoordingsonderzoek 2018 bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, begrotingshoofdstuk VII van de rijksbegroting. Met belangstelling heb ik kennisgenomen van uw conceptrapport waarin u oordeelt over de financiële informatie en de totstandkoming van de beleids- en bedrijfsvoeringsinformatie in het jaarverslag en de kwaliteit van de bedrijfsvoering. Graag reageer ik op de onvolkomenheden en ga ik in op uw aanbevelingen ten aanzien van de bedrijfsvoering en beleidsresultaten.

Hoewel onvolkomenheden in de bedrijfsvoering uiteraard mijn volle aandacht hebben, en ik erop zal sturen deze op te lossen, verbind ik hieraan niet direct de vraag of de gekozen organisatievorm van de SSO's toekomst heeft. Ik erken dat bij een aantal SSO's problematiek speelt, en dat deze bij SSC-ICT substantieel van aard is. Ik neem dit serieus en heb maatregelen genomen om de problematiek te adresseren. Uw aanbeveling lijkt echter op het gehele systeem van SSO's gericht te zijn, terwijl er grote verschillen zijn in aard en volwassenheid van deze organisaties. De governance rondom de SSO's is ingericht om vraagstukken tijdig te signaleren en op het juiste niveau te adresseren. Daarbij hebben de SSO's een eigenstandige verantwoordelijkheid. Aangezien u in uw rapport een andere zienswijze presenteert, ben ik gaarne bereid hierover in gesprek te gaan.

UBR Inhuurdesk en HIS

Ik herken en onderken uw bevindingen ten aanzien van de eerste en tweedelijnscontrole. Op basis van uw aanbevelingen zeg ik toe dat in 2019 naast de eerstelijnscontrole op elk inhuurdossier ook regulier een tweedelijnscontrole uitgevoerd wordt, de zogenoemde Verbijzonderde Interne Controle (VIC). Op basis van de uitkomsten van zowel de eerstelijnscontrole alsmede de VIC kan, indien nodig, lopende het jaar tijdig worden bijgestuurd. Bij uw bevinding om andere ministers aan te spreken indien inhuur van UBR wordt verlangd op een

andere manier die niet conform voorschriften is, plaats ik de kanttekening dat niet elke (onrechtmatige) Gunning uit de Hand op voorhand te voorkomen is. Vanuit haar adviserende en informerende rol bespreekt de UBR|Inhuurdesk met betreffende departementen inhuurverzoeken die niet conform voorschriften zijn.

Tevens herken en onderken ik uw bevindingen ten aanzien van UBR|HIS en neem ik uw aanbevelingen over om aantoonbaar te maken op welke aspecten is tegen gelezen. Conform uw advies ligt het zwaartepunt op dossiers met een groot risicoprofiel. Naast andere maatregelen voert UBR|HIS in 2019 in samenwerking met haar afnemers aanvullend een VIC uit. UBR|HIS stelt een functioneel beheerder aan om de gerapporteerde risico's in het gebruikers- en wijzigingenbeheer te analyseren en te mitigeren.

IT-beheer P-Direkt systemen

Ik begrijp dat u de onvolkomenheid voor het IT-beheer van de P-Direkt systemen over 2018 handhaaft. P-Direkt en SSC-ICT zijn in 2018 gestart met het doorvoeren van verbetermaatregelen. Mij was bekend dat een aantal verbetermaatregelen pas eind 2018 of begin 2019 geëffectueerd zou kunnen worden. Een aantal verbetermaatregelen heeft daardoor nog onvoldoende aantoonbaar effect gehad op het IT-beheer over 2018.

Maatregelen die zullen leiden tot de nodige verbeteringen, zijn:

- SSC-ICT heeft het patchen en de hardening van de onderliggende Windows en Linux systemen in april 2019 afgerond, zodat de beveiliging van de IT-componenten op orde is.
- SSC-ICT heeft ten behoeve van het verbeteren van het gebruikersbeheer in 2018 een autorisatiematrix opgesteld en deze is in april 2019 uitgerold.
- P-Direkt zal de verantwoording over het productiebeheer van het personeelsadministratie-systeem verbeteren door in 2019 met de Auditdienst Rijk (ADR) af te stemmen over de aard en diepgang van de beheersmaatregelen hieromtrent. Hierdoor is meer zicht op de verschillende soorten P-Direkt-systemen en uitzonderingen en de wijze waarop de ADR deze toetst.
- P-Direkt heeft in 2018 een derde, op Agile gestoelde, ontwikkeltechniek geïntroduceerd. De met deze techniek doorgevoerde wijzigingen waren achteraf niet meer navolgbaar. P-Direkt heeft inmiddels verbetermaatregelen getroffen door afspraken te maken over het proces en de vastlegging daarvan;

Tot slot wil ik meegeven dat de ADR stelt dat de risico's die volgen uit de bevindingen in het IT-beheer voor de salarisbetalingen en andere vergoedingen door compenserende maatregelen zijn beperkt. De ADR heeft over 2018 geen grote verstoringen in het personeelsverwerkingssysteem (SAP HR en SAP Payroll) geconstateerd en er zijn geen feitelijke onvolkomenheden of gevallen van oneigenlijk gebruik van bevoegdheden vastgesteld.

SSC-ICT beveiliging IT-componenten en gebruikersbeheer

U kent aan SSC-ICT voor zowel de beveiliging van IT-componenten als voor het gebruikersbeheer een onvolkomenheid toe en geeft aan dat er weinig voortgang is geboekt ten aanzien van de opvolging van uw aanbevelingen in het verantwoordingsonderzoek 2017. Ik kan u melden dat er door SSC-ICT veel is gedaan om het IT-beheer te verbeteren, maar ik onderken dat er nog meer moet gebeuren. Inzet is om nog dit jaar het IT-beheer voor een aantal belangrijke, grotere applicaties op orde te hebben. Daarna zal de focus liggen op de middelgrote en kleinere systemen. Het is mijn verwachting dat SSC-ICT dit jaar het IT-beheer op orde krijgt voor de meest essentiële IT-systemen. Het uniformeren van het IT-beheer van de gehele portefeuille van applicaties, mede vanwege de diversiteit en omvang van die portefeuille, zal nog een aantal jaar duren.

U beveelt tevens aan om te zorgen voor standaardisering van het IT-beheer bij SSC-ICT. Ik onderschrijf deze aanbeveling, SSC-ICT heeft in 2018 de eerste stappen gezet op het gebied van consolidatie en standaardisatie van de componenten die voor de dienstverlening van belang zijn en zal deze ontwikkeling in samenspraak met de opdrachtgevers in 2019 voortzetten.

U constateert dat de beveiliging van IT-componenten onvoldoende op orde is. Ik onderken dat de beveiliging van IT-componenten op meerdere punten moet worden versterkt, maar stel tegelijkertijd vast dat de SSC-ICT infrastructuur over meerdere verdedigingslijnes beschikt, hetgeen de kans op misbruik aanzienlijk verkleint. Om de huidige beveiliging verder te verbeteren en te borgen dat de beveiliging consequent wordt gecontroleerd en verbeterd, is de sturing op security inmiddels versterkt door per dienst een risicohouder aan te wijzen en per divisie een security board in te stellen. Tevens zijn ten behoeve van de monitoring diverse beveiligingsindicatoren per dienst gedefinieerd.

Door wekelijks het gehele netwerk in kaart te brengen en te scannen op kwetsbaarheden, en het aantal kwetsbaarheden als beveiligingsindicator aan een risico-eigenaar toe te wijzen ontstaat er extra druk om updates tijdig door te voeren.

U signaleert dat het gebruikersbeheer op de systemen die SSC-ICT in beheer heeft niet in alle gevallen op orde is en dat generieke verbeteringen met de huidige aanpak lang duren. Ik onderschrijf deze bevinding. De inhaalslag is te groot om systeem voor systeem te benaderen. De huidige aanpak is erop gericht de tekortkomingen vooraleerst op te lossen voor die systemen waar de risico's het grootst zijn, waarbij soms gekozen is voor specifieke oplossingen. De ervaringen die bij deze specifieke verbetertrajecten zijn en worden opgedaan, worden verwerkt tot een generieke aanpak voor het vervolgtraject. Dit behelst onder andere een overkoepelende procedure voor het beheer van autorisaties en het toepassen van mechanisme van beveiligingsindicatoren om te sturen op gesignaleerde afwijkingen ten aanzien van het gebruikersbeheer.

U beveelt aan om de afnemers aan te spreken om voldoende financiering beschikbaar te stellen om SSC-ICT te laten door ontwikkelen tot een efficiënte IT-

organisatie. Deze aanbeveling zal ik betrekken bij de planvorming voor de volgende ontwikkelfase van SSC-ICT en meer in het algemeen bij het overleg dat ik voer met de ministeries over een stabiele meerjarige financiering van de SSO's, waaronder SSC-ICT.

Informatiebeveiliging kerndepartement

Ik vind het van belang dat informatiebeveiliging tot stand komt op basis van risicomanagement. Het is hierbij cruciaal om goed zicht te hebben op de door BZK te beschermen belangen en de dreigingen die hierop van toepassing zijn. Grote te beschermen belangen onder mijn verantwoordelijkheid zijn ondergebracht bij de diverse uitvoeringsorganisaties van BZK.

Als opvolging van de aanbevelingen uit het verantwoordingsonderzoek van 2017 heb ik extra capaciteit aangetrokken om centraal de tweedelijnsadviesfunctie op informatiebeveiliging en privacy te versterken. Dit heeft geleid tot een directe verbetering van de centrale sturing op IB, hoewel dit – zoals u terecht opmerkt – niet al in 2018 heeft geleid tot verdere formalisering van procedures en besluiten.

Inmiddels is het 'beleidskader privacy- en informatiebescherming' geactualiseerd en vastgesteld, en is in 2019 een start gemaakt met het opzetten van het proces om politiek en bestuurlijk relevante incidenten met betrekking tot informatiebeveiliging en privacy op centraal niveau inzichtelijk te krijgen.

In het genoemde beleidskader heb ik tevens doelen voor 2019 geformuleerd die de diverse onderdelen van het ministerie dienen te verwerken in hun uitvoeringsplannen. Omdat de aard van de te beschermen belangen bij de uitvoeringsorganisaties onderling verschillen, heb ik er in het kader rekening mee gehouden dat dit tot uitdrukking zal komen in de toepasselijkheid, uitvoerbaarheid en prioriteit die aan de doelen per onderdeel zal worden gegeven. Mijn centrale staf zal er samen met de CISO's van de onderdelen op toezien dat het lijnmanagement hierbij adequaat wordt geadviseerd.

De hoofdboodschap van uw aanbevelingen benadrukt het belang om de centrale sturing op informatiebeveiliging verder te verbeteren.

Ik heb binnen het ministerie de informatiebeveiliging zodanig georganiseerd dat bij de uitvoeringsorganisaties de tactisch en operationeel relevante gebeurtenissen binnen de onderdelen zelf kunnen worden afgehandeld. Ik houd er daarbij zicht op dat de onderdelen hiertoe goed zijn ingericht, de werkprocessen hiervoor goed functioneren en er periodiek over de status van de verbeterplannen wordt gerapporteerd. Op basis van de inzichten van de CIO wordt de bestuursraad geïnformeerd. Hiervoor heb ik in het eerdergenoemde beleidsdocument de kaders expliciet uitgewerkt. In vergelijking met vorige jaren heeft dit onder meer geleid tot het expliciet maken van de eis tot het aanwijzen van een *Chief Information Security Officer* (CISO) en *Privacy Officer* per onderdeel, die samen met de CISO van BZK zorgen voor de noodzakelijke verbinding tussen de uitvoeringsorganisaties van BZK en de beleidskern.

Volledigheid opbrengsten Rijksdienst voor Identiteitsgegevens

Naar aanleiding van uw eerste aanbeveling kan ik melden dat in 2018 reeds gestart is met het auditplan 2018-2019 waarin de werking van de systemen en de onderbouwing van de gefactureerde aantallen berichtenverkeer gecontroleerd worden. De resultaten van 2018 tonen aan dat de werking van de geteste systemen correct is. Het tweede deel van de controle zal verder opgepakt worden in 2019 conform het met de ADR afgesproken auditplan. Dit geheel zal leiden tot een betrouwbare rapportage voor het BRP-berichtenverkeer.

Uw aanbeveling met betrekking tot de functionaliteiten bij een mogelijk nieuw systeem voor het berichtenverkeer zullen meegenomen worden binnen de activiteiten in het kader van de Health Check BRP.

Toepassing instrument decentralisatie-uitkeringen

Met het regeerakkoord en het IBP is bewust gekozen om een aantal moderne en complexe opgaven als Rijk, provincies, gemeenten en regio's samen op te pakken. Ik werk aan een aanpassing van de Financiële verhoudingswet die erop is gericht om een financieel instrumentarium te creëren dat deze samenwerking tussen Rijk en decentrale overheden faciliteert. Dit is het derde spoor binnen de heroverweging van de financiële verhoudingen¹. Ik ben hierover momenteel in gesprek met decentrale overheden.

U constateert in uw rapport dat er in de praktijk bij een aantal decentralisatie uitkeringen convenanten zijn opgesteld. U bent van mening dat dit beperkingen aan de beleids- en bestedingsvrijheid voor de ontvangende decentrale overheden stelt die niet passen bij een decentralisatie uitkering. Hierbij geeft u aan dat het huidige financiële instrumentarium niet aansluit bij het bestuurlijke repertoire van 'co-creatie', 'netwerkend werken' en 'samenbestuur'.

De laatste constatering onderschrijf ik. Ik herken dan ook de aanbeveling dat voor de opvolging van hetgeen u geconstateerd heeft, het traject Heroverweging financiële verhoudingen benut kan worden. Totdat die wetswijziging is gerealiseerd zal ik in overleg met Financiën bezien wat uw bevindingen betekenen voor de aanpak van de opgaven waar dit vraagstuk speelt, waarbij ik het van belang vind dat uw bevinding de voortgang in de samenwerking niet in de weg staat.

Rijksbrede informatiebeveiliging, IT-beheer en sturing op ICT

Ik beschouw het toegenomen aantal onvolkomenheden op het gebied van informatiebeveiliging en de geconstateerde verslechtering van het IT-beheer van financiële systemen als zorgelijk. In oktober 2018 heb ik in mijn brief Sturing op Informatiebeveiliging en ICT binnen de Rijksdienst² de kabinetsvisie uiteengezet om de Rijksbrede coördinatie op deze terreinen te versterken en te expliciteren, middels gelijktijdige herziening van het Coördinatiebesluit Organisatie, Bedrijfsvoering en Informatiesystemen Rijksdienst³. Ik heb hierbij goed gekeken naar de bevoegdheden van de minister van Financiën en het sturingsmodel

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2017–2018, 34 775 B, nr. 18

² Kamerstukken II 2018/19, 26643, 573

³ Stb. 2018, 354

binnen het financiële domein. In het kader van de uitvoering van Motie Middendorp⁴, waarbij momenteel de meerwaarde van een Rijksinspectie Digitalisering wordt onderzocht, wordt ook nadrukkelijk gekeken naar parallellen met de Inspectie der Rijksfinanciën. Dat onderzoek wacht ik, mede in het licht van uw aanbeveling om de bevoegdheden van de minister van BZK (nog) verder in lijn te brengen met die van de minister van Financiën, af.

Ik voel me gesteund door uw kwalificatie dat de ingezette versterking van mijn coördinerende bevoegdheden een positieve ontwikkeling is en volg op mijn beurt uw aanbeveling dat deze bevoegdheden nu gekoppeld moeten worden aan concrete acties. Die acties zijn geconcretiseerd in de Strategische I-agenda voor de Rijksdienst 2019-2021⁵, die ik in februari van dit jaar aan de Tweede Kamer heb aangeboden.

We zien dat de onvolkomenheden op informatiebeveiliging binnen het Rijk op een aantal plekken zijn opgelost maar op andere plekken weer opduiken. Het totaalbeeld blijft dan onverminderd negatief. We zetten het komend jaar in op het verbeteren van het lerend vermogen door versterking van de kennisfunctie en het structureel delen van best practices in de Rijksbrede gremia. Het blijft aan de departementen om deze toe te passen in hun eigen uitvoeringspraktijk en om te zetten in resultaten. De ingezette verduidelijking en formalisatie van het departementale CISO-profiel kan hier een bijdrage toe leveren. Ten aanzien van het genoemde proces van In Control Verklaringen voor informatiebeveiliging heb ik bij de herziening hiervan, samen met de departementen, expliciet aandacht besteed aan de informatieplicht. De vernieuwde systematiek voor het verantwoordingsjaar 2019 bevindt zich momenteel in een afrondende fase.

Ten aanzien van het Rijksbrede IT-beheer herhaalt u in het Verantwoordingsonderzoek 2018 uw aanbevelingen van vorig jaar. Ik blijf bij mijn standpunt dat het ontwikkelen van één generiek GRC-kader voor IT-beheer binnen de Rijksdienst onwenselijk is. Die mate van standaardisatie doet geen recht aan de diversiteit van het ICT-landschap en draagt mijns inziens niet bij aan de benodigde verbetering. Ik deel uw conclusie niet dat onderzoek op basis van één type IT-systeem, zijnde financiële systemen, de noodzaak van een dergelijk generiek GRC-kader zou rechtvaardigen. Vorig jaar heb ik u in dit verband geïnformeerd dat ik in de geest van uw aanbeveling zou verkennen welke bestaande standaarden geschikt zijn om toe te passen binnen de rijksdienst en hoe deze passen binnen het bestaande kader van de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst (BIR 2017). Die verkenning is nog gaande. Ik neem de problematiek rond IT-beheer binnen het Rijk erg serieus en deel uw conclusie dat de coördinatie op dit terrein moet verbeteren. Met de herziening van het Coördinatiebesluit en de daaruit voortvloeiende versterking van mijn bevoegdheden is hiervoor het fundament gelegd. Ik ben voornemens om de kaderstellende bevoegdheid te gebruiken om de eenheid, de kwaliteit en de efficiëntie van het IT-beheer binnen het Rijk te bevorderen zonder de diversiteit van het ICT-landschap uit het oog te verliezen. Specifiek ten aanzien van de

---

⁴Kamerstukken II 2018/19, 35000-VII, 34

⁵Kamerstukken II, 2018/19, 26643, nr. 591

SSO's zal ik met mijn collega-bewindspersonen een integrale aanpak bepalen. Daarin nemen we het geheel van uw aanbevelingen rond IT-beheer uiteraard mee. Interessant in dit verband is ook het onderzoek van de ADR naar de uiteenlopende wijzen waarop SSO's verantwoording afleggen.

Als concrete stap om het IT-beheer binnen departementen op korte termijn te verbeteren heb ik in mijn oktober-brief en in de Strategische I-agenda aangegeven dat het CIO-profiel in 2019 zal worden herijkt, waarbij deze voortaan als eigenaar van het departementale I-plan een sturende verantwoordelijkheid en informatiepositie moet krijgen in de hele lifecycle van ICT.

Ik deel in dit verband ook uw conclusie dat de verhouding tussen continuïteit en vernieuwing in de verantwoording over ICT nu scheef is. De focus op grote ICT-projecten maakt dat het ICT-beheer, waar het leeuwendeel van de totale ICT-kosten mee gemoeid is, de afgelopen jaren te zeer onderbelicht is gebleven. Zo biedt het Rijks ICT Dashboard momenteel enkel verantwoordingsinformatie over grote ICT-projecten.

U wijst er terecht op dat het niet eenvoudig zal zijn om informatie over (de kosten van) ICT-beheer gestandaardiseerd te verzamelen, maar ik hecht eraan om dit binnen de planperiode van de Strategische I-agenda 2019-2021 structureel te verbeteren. In samenwerking met de Belastingdienst wordt daarom inmiddels in pilot-vorm getest met het opnemen van ICT-beheeractiviteiten op het Dashboard, ten behoeve van een vollediger beeld. Uw aanbeveling om betere afspraken te maken tussen CIO Rijk en de CIO's over informatiedeling is hierbij een logische vervolgstap die ik ter harte neem. Met ontwikkeling van een kwaliteitskader voor departementale I-plannen geef ik hier invulling aan. Hiermee voorzie ik dat op termijn de sturingsinformatie en verantwoording over beheer en onderhoud van ICT structureel kan worden versterkt.

Ter verbetering van de bruikbaarheid van het Rijks ICT Dashboard op korte termijn zijn inmiddels ook nieuwe afspraken over de actualisatiefrequentie vastgelegd in het Handboek Portfoliomanagement Rijk. Herijkingen (zoals bijstellingen van kosten, baten, looptijd en/of resultaten) moeten voortaan binnen twee weken gemeld worden waar voorheen de afspraak was dat minimaal jaarlijks geactualiseerd zou worden.

Ten aanzien van uw opmerking dat niet structureel gecontroleerd wordt of alle gegevens op het dashboard correct zijn merk ik op dat departementen zelf verantwoordelijk zijn voor deze gegevens. De ADR controleert jaarlijks het totstandkomingsproces, waarbij in 2018 expliciet de volledigheid van de gemelde projecten is onderzocht⁶.

Tijdreisfunctie DSO

In februari 2018 is op basis van het advies van het Bureau ICT Toetsing en het daarop volgende advies van de Taskforce Complexiteitsreductie een aantal

---

⁶ Rapport Rode draad van rijksbreed onderzoek naar de volledigheid van grote ICT-projecten op het Rijks ICT dashboard – Auditdienst Rijk - 25 maart 2019

maatregelen genomen om de haalbaarheid van de tijdige realisatie van de landelijke voorziening DSO te vergroten.

Eén van deze maatregelen betrof het faseren van de functionaliteit voor tijdreizen. Deze functionaliteit is bij oplevering van het basisniveau beperkt tot het terugkijken naar wat op een bepaald moment in het verleden gold, waarmee wordt voldaan aan de juridisch noodzakelijke tijdsreisfunctie. Uitgebreidere functionaliteit voor tijdreizen is daarmee niet uit de ambitie geschrapt. Op dit moment wordt besluitvorming over het realiseren van de ambities voor het DSO na de oplevering van het Basisniveau voorbereid. Hiermee wordt invulling gegeven aan het eindbeeld voor het DSO uit het Bestuursakkoord van 2015

Wet normering topinkomens

Op 16 oktober 2018 is het Controleprotocol WNT 2018 vastgesteld. Hierin worden de werkzaamheden beschreven die de accountant moet uitvoeren bij de WNT-verantwoording van WNT-instellingen voor 2018. Slechts op enkele ondergeschikte punten was actualisering van het Controleprotocol WNT 2017 nodig. De wijzigingen zijn doorgevoerd met instemming van de NBA. Een specifiek aandachtspunt is de rol van de accountant bij de anticumulatiebepaling, die per 1 januari 2018 in de Wet normering topinkomens is geïntroduceerd. Als een topfunctionaris bij verschillende WNT-instellingen leidinggevend topfunctionaris is, mag hij of zij in totaal nooit meer verdienen dan het WNT-maximum. De NBA heeft gemeld de naleving van deze bepaling niet te kunnen controleren, omdat de bevoegdheden van accountants zich niet uitstrekken tot WNT-instellingen waarvan ze de jaarrekening niet controleren. De consequentie hiervan is dat de WNT-toezichthouders geen melding van de accountant ontvangen als deze bepaling wordt overtreden. Dit brengt een risico met zich mee dat de toezichthouders overtredingen missen. Dit risico is beperkt van aard. Ten eerste is de nalevingsbereidheid van WNT-instellingen en topfunctionarissen hoog. Om voor WNT-instellingen de verantwoording van de anticumulatiebepaling te vergemakkelijken onderzoeken we de mogelijkheden daartoe in het Verantwoordingsmodel 2019. Ten tweede komt cumulatie van meerdere functies als bestuurder bij WNT-instellingen relatief weinig voor. En tot slot is de accountantsmelding een belangrijke, maar niet de enige bron van informatie voor de WNT-toezichthouders. De WNT-toezichthouders hebben alle bevoegdheden om onderzoek te doen en zo nodig te handhaven.

Op 9 oktober 2018 is het plan van aanpak van de tweede wetsevaluatie Wet normering topinkomens naar de Kamer gezonden. De uitvoerbaarheid en mogelijke verbeterpunten ten aanzien van uitvoerbaarheid van de Wet normering topinkomens zijn inderdaad belangrijke onderzoeksvragen die worden gesteld in het kader van de tweede wetsevaluatie WNT. Het stemt ons verheugd dat het uw goedkeuring kan wegdragen dat onderzoek naar de uitvoerbaarheid van de WNT is meegenomen in de tweede wetsevaluatie WNT. Graag ga ik met u in gesprek ten behoeve van de wetsevaluatie over de punten op grond waarvan u van mening bent dat de complexiteit van de WNT negatieve gevolgen heeft voor de controleerbaarheid en controlelasten ervan. Wij zijn en blijven continu in gesprek en afstemming met diverse stakeholders, waaronder de NBA en klankbordgroepen

ten behoeve van een gedegen en gedragen wetsevaluatie.

Beheer gemeente- en provinciefonds

In navolging van de ADR vraagt u om aandacht voor het beheer van het gemeente- en provinciefonds. Mede vanwege de omvang van beide fondsen deel ik uw opvatting dat een correct beheer van belang is. Door de beide betrokken afdelingen zijn de afgelopen periode reeds diverse maatregelen genomen, die medio 2018 en voor een deel in 2019 effectief zijn geworden. In de loop van 2019 wordt in overleg met de ADR bezien of aanvullende verbeteringen mogelijk zijn.

Daarnaast constateert u dat de directie Financieel-Economische Zaken nauwelijks betrokken is bij de controle van het gemeente- en provinciefonds, waardoor de ADR intensiever betrokken is dan gewenst. De huidige werkwijze vloeit mede voort uit de inrichting van de financiële processen voor de uitvoering en het beheer van het gemeente- en provinciefonds. Deze werkwijze borgt de juistheid van jaarrekeningposten en de rechtmatigheid van de uitgaven; blijkens ook de controlebevindingen van de afgelopen jaren. In samenspraak met de ADR zal ik bezien hoe de administratieve processen rondom de fondsen op dit punt kunnen worden verstevigd.

Defensievastgoed

U merkt op dat de processen van vastgoedmanagement bij Defensie en het Rijksvastgoedbedrijf nog niet op orde zijn. Ik wil in dat kader opmerken dat de informatie-uitwisseling en de samenwerking tussen het RVB en Defensie verbeterd is en dat er invulling wordt gegeven aan vervolgstappen. Zo wordt geïnvesteerd in een verbetering van de informatiesystemen, waardoor vastgoedinformatie gestructureerder beschikbaar zal komen.

Totstandkoming beleidsinformatie

U doet de aanbeveling om de decentrale controllers (onderdeel van de directoraten-generaal) een actieve rol te geven bij het opstellen van de beleidsinformatie voor het jaarverslag. Op het ogenblik hebben de decentrale controllers bij het opstellen een meer toetsende rol die op verschillende wijze per directoraat-generaal wordt ingevuld. In de jaarlijkse opzet van de jaarverantwoording zal ik bij de totstandkoming van de beleidsinformatie uw aanbeveling meenemen en er geen vrijblijvende rol van maken.

Hoogachtend,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren